

משל הצמח היוצא מן המרתף / אהרון דוד גורדון

הקטע לקוח מתוך 'הספורים והעם' בספר האומה והעבודה.
הדימוי של צמח במרתף הינו אחד ממשלי היסוד בהגות גורדון.
א. מה טענתו המרכזית של הקטע במילים שלכם.
ב. כיצד מציע גורדון להתמודד עם הפגמים שבאילן המסורת?
ג. מה הביקורת של גורדון כלפי המבקשים לכרות את האילן?
ד. מה לדעתכם החלקים אותם יש לחדש באילן המסורת? וכיצד
חיבור לאדמה ועבודת אדמה עשויים לתרום לצמיחה זו?

שירו של אבא / נעמי שמר

השיר שאותו הקדישה שמר לאביה, מבטא את מסורת הניגונים
החסידית השמחה עליה גידל אותה אביה (פאיר ספיר)
א. מה ייחודו של הניגון אליו חותר השיר של נעמי שמר?
ב. הציעו דוגמאות קרובות לליבכם לצירופים עתיקים-חדשים
בתרבות הישראלית העכשווית.

לחדש ימנו כקדם/ עמוס עוז

עמוס עוז מחדד בדבריו את ההכרח בהתחדשות המורשת
א. נסחו את טענתו במילים שלכם.
ב. באיזה אופן תלויים השמירה והחידוש זה בזה בעיניכם?
ג. שתפו בדוגמאות מהתרבות והחיים לפעולות של התחדשות או
שמרנות שנפגעות מכך שאינן שומרות על מתח זה.

סיכום

לסיום המפגש נאסוף מהשתתפים התייחסויות למסקנות שלהם
בעקבות הלימוד והדיון. נזמין סבב של ליקוטי 'עצות מעשיות'
מנסיון החיים של המשתתפים להתחדשות ולשמירה על מסורות
מחיות.

שורשים וצמיחה/ פתיחה למדריך

התחדשות ושמירה על המורשת הינם
שני יסודות בעלי מתח פורה בחיי
הפרט ובחיי כל קבוצה ועם. תרבות
ישראל חיה במתח מתמיד בין יסודות
אלו מזה דורות, ועומדת תמיד תחת
ביקורת מכיוונים שונים (שמרניים
וחדשניים כאחד), אנו חיים במקף
המחבר בין "השומר" לבין "החדש",
ומבינים שכינון זהות משמרת
ומתחדשת הינו מרכיב בונה חוסן כנגד
הלכי רוח שמרניים או חדשניים
(פרוגרסיביים) כאחד. חיבור לאדמה
הוא ערוץ מרכזי לשמירה על מתח
מצמיח זה.

הלימוד שלפנינו מביא כמה מבטי יסוד על
מתח יסוד זה ומזמין את הלומדים
לשאלות שהן פתח לעיבוד אישי וקבוצתי.
מומלץ לפתוח את הלימוד בשיתוף אישי
של המדריך- על מה חשוב לי לשמור/ מה
חשוב לי לחדש במורשת המשפחתית שלי
ולהזמין את המשתתפים לשיתוף דומה
למען הפתיחה והעמקת ההיכרות.

משל הצמח היוצא מן המרתף/

אהרון דוד גורדון

שירו של אבא/

נעמי שמר

אם לא שָׁרַתְּ לִי שִׁיר עֲדִין,
שירה לִי מְזֶמֶר חֲדָשׁ
שֶׁהוּא עֲתִיק מֵיָּיִן וּמִתּוֹק מִדְּבַשׁ
שִׁיר שֶׁהוּא עֲתִיק מֵיָּיִן וּמִתּוֹק מִדְּבַשׁ
שִׁיר שֶׁהוּא כָּבֵן אֲלֵפִים וּבְכָל יוֹם חֲדָשׁ

לחדש ימנו כקדם/

עמוס עוז

זהו פחות או יותר לב המחלוקת: האם העבר שלנו
שייך לנו, או שאנחנו כפופים לו? הסופר
מיכה יוסף ברדיצ'בסקי כתב לפני כמאה שנה:
"משפט הבכורה ליהודים על היהדות -
האדם החי קודם לנחלת אבותיו". מה שפורח
היום אולי ידשן את מה שיפרח מחר ומה
שיפרח מחר אולי יהיה דומה דווקא למה שפרח
שלשום.
יש עונות בחייה של תרבות. במשך אלפי שנים
תרבות ישראל קולטת זרעי הפריה
מתרבויות אחרות וגם זורה את אבקניה בתוך
תרבויות אחרות.
כל זה מקופל בעיני בחצי פסוק:
"חדש ימינו כקדם."
אי אפשר לחדש בלי קדם ואין קיום לקדם בלי
חידוש.

ובכלל כל המלחמה הזאת במסורת אבות,
באפיינו וכו'! [משל למה הדבר דומה?] היה
נטע, שנעקר משרשו והוטל בתוך מרתף
אפל, וכמובן, נעשה חלש, חיוור, אי-טבעי.
מה תקנתו? הנוטעים הפשוטים, שטיפלו בו
מתוך חיבה פשוטה, אומרים בפשיטות:
הוציאו את הנטע מן המרתף ונטעוהו
בקרקעו הטבעי, בכלל הוציאוהו מן התנאים
שאינם טבעיים, תנו לו די אוויר ואור - זהו
התנאי הראשי והראשון, אם רוצים אתם
להחיותו, להצמיחו ולהפריחו כמקדם. כמה
שאתם יכולים לעשות במובן זה - עשו, כי
דרך אחרת אין. בזה צריכים להיות מרוכזים
כל מחשבותיכם וכל מעשיכם לטובתו.
השאר - מה שצריך יהיה לזמור, תזמרו
בעתו בעת שהחיים ידרשו את זה דרישה
חיה, כדרכם; מה שצריך לחתוך - תחתכו;
והרב מן הרקוב וממה שאינו חי ייפול מאליו,
בכוח החיים, במידה שהנטע ישוב לחיות
חיים טבעיים. אבל הנה באו המלומדים,
שלפדו בוטניקה בחוץ-לארץ, ובדדו את
הנטע מתוך כל המיקרוסקופים שבידם
ובהשוואה אל נטעים אחרים, שלקחו להם
למפות, ומצאו, כי עיקר הרע הוא בשורש
ובגזע, שהיו פסולים מתחילת בריאתם
(והמרתף? - את המרתף הרי אין להכניס אל
תחת מיקרוסקופ). קודם כל, אומרים הם לנו,
צריכים אתם לכרות את הגזע עם השורש,
אם רוצים אתם, כי הנטע יהיה ראוי להתקיים
ככל הנטעים המהוגנים, להשאיר צריך רק
את היונקות הרכים, שצמחו היום. העיקר
הוא לכרות את הגזע עם השורשים - זהו
הכל.